

Mi in slovanstvo

Aleksij Pregarc

Razdeljene Nemčije ni več! Obstaja e-
na sama; trdna, kljub strahotni gospodar-
ski krizi njenega vzhodnega dela, večja po
svoji zemljepisni razsežnosti, kar ji zaen-
krat zagotavlja kisik za življenjski pro-
stor, vplivna, ker je znala (vsaj Zahodna)
s pridnostjo in podjetnostjo izkoristiti raz-
ne faze evropskih konjunktur, miroljubna
in pokroviteljska, vse dokler bodo »vsi«
njeni prebivalci zadovoljni s sprejemanjem
zahodnih (včasih razvratnih) življenjskih
in obnašajskih paradigem.

Ob vsem tem ostala Evropa bolj zaskrb-
ljeno kot radovedno kima njeni združitvi
in se sprašuje, kako se bo ta njen nemški
zadružnik vedel. Upamo, da bodo ti kimav-
ci nemški monolitnosti kljubovali s svojim
ponosom in delavnostjo in zakaj ne, s pro-
gramatičnim lisjaštvom, ki so ga doslej u-
porabljali le za obračunavanje v lastnem
političnem loncu. Rusija zaenkrat zagre-
neno molči — raje marke kot stradež,
Skandinavija bo znala še naprej skrbeti
za svoje maloštevilne prebivalce, predvi-
devam, da bo Anglija nenehno trmoglavila,
Balkan pa bo še dolgo sopel in moledoval
pri severnih mogotcih za pomoč ter hi-
potekarno razprodajal svoja namišljena bo-
gastva.

Nemčija bo gotovo oprezno in skrbno
ponujala investicije, toda te ne bodo zas-
tonj. Če so bili doslej njeni reklamni spo-
ti hote dozirani mimogrede, smemo prič-
akovati, da bodo ti v prihodnje preplavili
vazalska območja, seveda z vsemi posledici-
cami ...

Tako. Ta trend ni naklonjen malim na-
rodom, za njihovo preživetje sta potrebna
tekanje na evropska etična vrata in krep-
ka samoobrambna moč prizadetih. Moja
največja skrb gre seveda Sloveniji in Slo-
vencem. Bomo res sprejeli vse, kar se bo
prikradlo v znamenju lire in marke? Vse
razprodali in zapravili? Ali pa bomo po-
iskali vire preživetja pri nas samih?

Za samopotrđitev, za preživetje in na-
predek je seveda potrebno veliko: delav-
nost, pokončnost, požrtvovalnost, volja do
samoodrekanja, vzajemna pomoč, zgodov-
vinski spomin in preko njega prodoren
pogled v bodočnost.

Kajti.

Zgodovina nam priča, da se ljudstva ni-
so nikoli dala popolnoma zasvojiti in pri-
tlehniti od blagostanja (človek ne živi sa-
mo od kruha!); v človeku tli konfliktnost,
ki je njegov rotor. In če Evropejci v ta-
kem primeru nočemo nevarnih spopadov,
mora tedaj nujno priti do dialoga med
manjšinami in večino, tu pa je za male
osveščene narode dokajšnji manevrski

dalje na 4. strani ■

V Kittseeju pri Dunaju konec septembra POSVET O MANJŠINSKI PROBLEMATIKI

V Kittseeju blizu Dunaja je od 29. do
30. septembra potekal mednarodni simpo-
zij o narodnostnih manjšinah, ki ga je pri-
redil informacijski center avstrijskih na-
rodnih manjšin. Srečanja so se udeležile
nadvse ugledne politične osebnosti kot av-
strijski minister za znanost Busek, madžar-
ski kulturni minister Andrasfalvy, ministr-
ski podpredsednik Českoslovaške Miklo-
ško, hrvaški zunanji minister Mršič in pod-
predsednik vlade češke republike Lukeš.
Predsednika nove demokratične Republi-
ke Slovenije (ki se zaradi bolezni ni mol-
gel udeležiti simpozija), sta zastopala mi-
nister za Slovence po svetu dr. Dular in
minister za kulturo Capuder. Slovence v
Italiji je predstavljal deželni svetovalec
Ssk Bojan Brezigar, Južne Tirolce pa de-
želni svetovalec Frasnelli.

Seminar se je pričel s kulturno prire-
ditvijo avstrijskih narodnosti — Sloven-
cev, Madžarov, Hrvatov in Slovakov, na-
slednji dan pa so bili na vrsti posegi u-
glednih gostov. Pozdravni in uvodni refe-
rat je prisotnim posredoval avstrijski dr-
žavni poslanec Karel Smolle, ki zapušča
dunajski parlament. Smolle je med dru-
gim poudaril, da so manjšinske in člove-
kove pravice nedeljive in da vzpostavitev
demokracije na Vzhodu pomeni tudi veli-
ko nalogo za vsakega avstrijskega demo-
krata. Avstrijske narodne skupine so v
zgodovini trpele pod madežem, da so nji-
hovi matični narodi živeli pod komunistič-
no diktaturo, je nadaljeval Smolle. Posa-
meznik neke narodne skupine je torej po-
gosto stal pred dilemo, ko so od njega za-
htevali, naj se odloči med ideološkim odkla-
njanjem in emocionalno pripadnostjo ne-
kemu narodu, katerega predstavništvo je

zavračal. Posledica tega procesa je bila
navidezno svobodna, v bistvu pa prisilje-
na asimilacija. Poslanec je v svojem pose-
gu tudi podčrtal ugotovitev, da najvišjo
stopnjo meddržavne zajamčene pravice u-
živajo gradiščanski Hrvati ter Slovenci na
Koroškem in Štajerskem, vsaj na papirju.
Čehi, Slovaki in Madžari se lahko sklicu-
jejo na bilateralne pogodbe, čeprav so bili
priznani šele leta 1976. Treba pa je pou-
dariti, da Slovenci na Štajerskem doslej
sploh niso bili vzeti v poštev.

Čas je, je nadaljeval Smolle, da razmiš-
ljamo o novi funkciji narodnih skupin na
političnem, kulturnem in gospodarskem
področju. Skupna Evropa bo dosegla enot-
nost samo v različnosti. Države se pravza-
prav prav dobro zavedajo, da je zaščita
narodnih manjšin koristna, saj »upošteva-
nje pravic manjšin in njihovih pripadni-
kov predstavlja tudi odločilni faktor za
mir, pravičnost, stabilnost in demokracijo
v državah udeležencev«.

Smolle je še poudaril, da iz takih zahtev
izhajajo tudi finančne obveznosti neke
države. Opozoril je na točko 9 Kopenha-
ške izjave, v kateri piše, da imajo »nacio-
nalne manjšine pravico, da ustanovljajo
organizacijo tako v državi, v kateri živijo,
kot tudi mednarodne organizacije za zaščito
njihovih pravic.« Poslanec v dunajskem
parlamentu pa je obenem opomnil, da je
še živo prepričanje, da so manjšine v med-
narodnih kontaktih kvečjemu faktor mot-
nje. Tako je na primer delovna skupnost
Alpe - Jadran letos izdala poročilo o manj-
šinah v posameznih članicah. Čeprav so or-
ganizacije narodnih manjšin ponujale svo-

dalje na 2. strani ■

Nemški narod spet v eni državi

Za Evropo in svet je sredi, 3. oktobra
1990, zares zgodovinski dan. Od tega dne
dalje namreč ne govorimo več o Vzhodni
in Zahodni Nemčiji, o Zvezni republiki
Nemčiji in o Demokratični republiki Nem-
čiji ter o Vzhodnem in Zahodnem Berlinu,
temveč samo o Nemčiji. Konec je torej
stanja, kakršno je nastalo pred 45 leti, ko
se je z zmago zavezniških sil končala dru-
ga svetovna vojna, ki jo je bil leta 1939
z napadom na Poljsko začel tedanji Hitler-
jev Tretji Reich. s

V Evropi imamo zdaj nemško državo s
približno 80 milijoni prebivalcev, ki ima
demokratični pravni in družbeni red, to

je večstrankarski sistem in parlamentarno
demokracijo. Nova država pripada najvaž-
nejšima zahodnima zavezništvo, se pravi
Evropski gospodarski skupnosti in At-
lantski zvezi. Kot zanimivost, ki pa je zna-
menje novih časov, omenjamo dejstvo, da
bodo ostale na ozemlju nekdanje Nemške
demokratične republike do leta 1994 sov-
jetske vojaške enote, za katere bo v finanč-
nem pogledu skrbela nova nemška drža-
va, kot izhaja iz sporazuma, ki sta ga bili
podpisali sovjetska in bonnska vlada. Tudi
to se uokvirja v širši proces sporazumeva-
nja in sodelovanja med Vzhodom in Zahod-
nim

dalje na 2. strani ■

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 7. oktobra, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 »Marco Polo«, dramatisirana zgodba; 11.00 Za smeh in dobro voljo; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Variete: Ulica Castaldi - 1. oddaja; 14.50 V studiu z vami; 16.00 Šport in glasba; 17.30 V studiu z vami; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 8. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Vozlišča; 9.30 Doživljati rojstvo; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Portreti in srečanja; 12.40 Mešani zbor Angelo Capello iz Begliana; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Gospodarska problematika; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: »Tako ali drugače?«; 14.30 Naravoslovje malo drugače; 15.30 Simfoniki RTV Slovenija; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ TOREK, 9. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Spreminjanje etnične strukture v Jugoslaviji; 9.30 Žalostne zgodbe o veselih Kraševcih; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Vsak je svoje starosti kovač; 12.40 Moški zbor Skala iz Gabrij; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Aktualnosti; 16.00 Glasbena kronika s Hrvaškega; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Goriške gostilne; 17.40 Mladi val; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SREDA, 10. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Glej, ko ješ; 12.40 Moški zbor Kralj Matjaž iz Libuč na Koroškem; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Na goriškem valu; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Na goriškem valu; 16.00 Milko Bizjak igra na orgle v Crngrobu; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 11. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Slovenski esej; 9.30 Čas trobentic in čas kostanja; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Demetra, pridobljena zemlja; 12.40 Mešani zbor Rupa-Peč; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Dvigljena zavesa; 16.00 Mešani zbor Milan Pertot iz Barkovelj; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Jugoslavija po letu 1945; 17.40 Mladi val; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PETEK, 12. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.30 To je življenje; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.40 Mešani zbor Frančišek Borgia Sedej iz Števerjana; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: »To pa si velja zapomniti!«; 14.30 Od Milj do Devina; 16.00 Antologija slovenske violinske glasbe. Violinist Tomaž Lorenz, pianistka Alenka Šček; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Kulturni dogodki; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 13. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.30 Vraže in čarovnije pri nas; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Simfoniki RTV Slovenija; vodi Takao Uukigaya; pianist Volker Banfield; 12.00 Rezija in Kanalska dolina; 12.40 Pevska skupina Sovodenjska dekleta; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Oddaja iz Benečije; 16.00 Akademija Glasbene maticе v luterskih cerkvi v Trstu; 18.00 Jože Javoršek: »Primož Trubar«, radijski prikaz; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

Posvet o manjšinski problematiki

■ nadaljevanje iz strani 1

je sodelovanje pri izdelavi poročila, pa je bilo njihovo sodelovanje odklonjeno kot nezaželeno. V bodoče, je zaključil Smolle, naj bi princip ločevanja nadomestil princip skupnosti.

Dr. Matevž Grilc, predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev je v svojem posegu poudaril, da preobrat na Vzhodu odpira nove možnosti za narodne skupnosti v Avstriji. Propaganda, ki je Slovence v Avstriji istovetila s pripadniki totalitarnega režima, je sedaj propadla. Grilc je prisotne spomnil na srečanje v Kopenhagnu julija letos, iz katerega so izšli pomembni zaključki. Gre za predlog delegacij iz Italije, Jugoslavije, Avstrije, Češkoslovaške, Madžarske in San Marina o narodnih manjšinah. Predvsem je opozoril na člena 11 in 17, s katerima imajo narodne manjšine pravico do polnega sodelovanja pri odločitvah, ki zadevajo ohranitev in razvoj njihove identitete ter tudi pri oblikovanju teh odločitev. Da pa lahko sodelujejo pri odločitvah in izvajanju ter realizirajo primerno obliko samoupravljanja, je potrebna ustrezna organizacijska struktura. Koroški Slovenci se zato v zadnjem času zelo intenzivno ukvarjajo s tvorbo takšnih organizacijskih oblik. Že dalj časa se razpravlja o takoimenovanem parlamentu narodne skupnosti, ki naj bi bil demokratično izvoljen in naj bi bil edino zastopstvo

narodne skupnosti navzven. Grilc se je v svojem posegu dotaknil tudi zastopstva narodnih skupnosti v zakonodajnih organih, tako državnih, kot deželnih in tudi v občinskih zborih. Zastopstvo narodnih skupnosti v posameznih zakonodajnih organih je danes že evropski standard v manjšinskem pravu, je poudaril Grilc in navedel nekaj podobnih primerov v raznih evropskih državah.

Slovenski minister Janez Dular je bil v svojem posegu zelo kritičen, ko je govoril o izpolnjevanju avstrijskih obveznosti do slovenske manjšine. Spričo demokratizacije v vzhodnoevropskih državah je reševanje problematike manjšin načelno lažje kot doslej, čeprav se seveda pojavljajo nove nevarnosti. Izgubil se je argument, s katerim so v Avstriji ožigosali pripadnike slovenske manjšine kot »titokomuniste«. Minister je poudaril, da je med neposrednimi nalogami nove slovenske vlade tudi ta, da vztraja pri izpolnitvi določil avstrijske državne pogodbe do Slovencev na Koroškem in Štajerskem. V primeru neučinkovitosti takega prizadevanja pa se bo morala RS odločiti za morebitno internacionalizacijo teh vprašanj. Hrvaški minister Mršič pa je bil laskav do Avstrije, saj je dejal, da so imeli Hrvati v Jugoslaviji celo manj možnosti, da izražajo svojo narodno identiteto in kulturo, kot so jo imeli gradiščanski Hrvati v Avstriji.

Shod SDZ na Šmarjetni gori

Slovenska demokratična zveza je imela pomemben shod na krasni izletniški točki Šmarjetna gora pri Kranju. Posvečen je bil usodnim odločitvam Slovenije na poti v samostojnost. Močno so odmevali zlasti komentarji k zadnjemu zasedanju slovenskega parlamenta, na katerem se je sicer pokazala velika enotnost vseh političnih sil glede nekaterih temeljnih vidikov slovenske suverenosti, nastopilo pa je tudi znatno število prostih strelcev, ki so preprečili odobritev vseh dogovorjenih ustavnih določil.

Med govorniki so bili najvidnejši predstavniki omenjene stranke iz koalicije De-

mos: od predsednika in zunanjega ministra dr. Dimitrija Rupla preko predsednika parlamenta dr. Franceta Bučarja do ministra za pravosodje dr. Rajka Pirnata, ministra za šolstvo dr. Petra Venclja in drugih predstavnikov.

Na shod je bila povabljena tudi delegacija Slovenske skupnosti, v imenu katere je zborovalce pozdravil deželni tajnik Ivo Jevnikar. V svojem posegu je zlasti poudaril sorodnost med Slovensko skupnostjo, Slovensko demokratično zvezo in sploh Demosom, kot tudi usodno povezanost matice in zamejstva v prelomnih časih za slovensko prihodnost.

Nemški narod spet v eni državi

■ nadaljevanje iz strani 1

dom, zlasti med Združenimi državami in Sovjetsko zvezo. Samo rojstvo nove nemške države je seveda posledica pravkar omenjenega procesa.

Kdor je v noči med torkom, 2., in sredo, 3. t.m., spremljal na televizijskih ekranih dogodke v Berlinu, je lahko na lastne oči gledal, s kakšnim veseljem in zadovoljstvom so ljudje odstranjevali vsa zunanja znamenja dotedanjega režima v Vzhodni Nemčiji, in se je pri tem verjetno spraševal, kako je mogoče, da se je ta na videz tako mogočna in trdna stavba naenkrat sesula v prah.

Rojstvo nove države je seveda poveza-

no tudi z velikimi težavami in kočljivimi problemi. Pomisliti je treba samo na usodo, ki čaka pripadnike nekdanjega državne aparata, kot so na primer vojniki, policijski agenti, višji uradniki, sodniki, učitelji, profesorji itd. Mnogo problemov bo tudi s prehodom od sedanjega planskega na tržno gospodarstvo, od državnega na povečini zasebno gospodarstvo. Glavne dejavnike v teh procesih bo treba »prevzgojiti«, za kar bodo med drugim potrebna velika denarna sredstva. Toda v Bonnu so optimisti in pravijo, da bodo vse težave postopno odpravljene ob zavesti, da je nemški narod ponovno združen v eni sami državi. Članstvo nove nemške države v velikih zahodnih zaveznih državah pa predstavlja trdno jamstvo pred morebitnimi avanturami, ki so tudi v polpretekli zgodovini nemški narod zelo drago stale.

B. Brezigar: »Odpadle so pretveze za zapostavljanje narodnih manjšin«

Spremembe, ki jih je Vzhodna Evropa doživela v zadnjem letu, so globoko vplivale na ljudi, ki v zahodnih državah živijo ob vzhodnih mejah. Ti ljudje so bili dolga desetletja hote ali nehote pod vplivom dejstva, da se nahajajo ob železni zavesi in da so torej politično najbolj izpostavljeni del Zahodne Evrope. Dolga povojna leta je treba tej politični dodati tudi vojaško izpostavljenost, saj do helsinške konference vprašanje meja ni bilo dokončno rešeno.

V tistih okoljih, kjer državna meja ne sovpada z narodnostno razdelitvijo, ampak živijo v zahodnih državah bolj ali manj številne manjšine naroda, katerega glavna je bila onstran meje na Vzhodu, je bilo to nelagodje večinskega prebivalstva še večje in iz nelagodja je rasel odpor do manjšine, z njim pa tudi zavračanje vseh še tako utemeljenih zahtev po zaščitnih določilih, ki bi manjšino obvarovale pred izginotjem.

Dejanske razloge nelagodja, ki so izhajali iz objektivnega statusa narodnostno mešanega ozemlja ob meji in subjektivnega počutja pripadnikov večinskega naroda v odnosu do manjšine, je še stopnjevala večinska propaganda, ki je to nelagodje izkoriščala za utrjevanje, predvsem na nacionalistični osnovi, svoje posesti ozemlja ob meji. Tako se je dogajalo, da je večinski režim istovetil manjšino z režimom onstran meje in torej pripisoval manjšini — v prvih vojnih letih neposredno, pozneje pa z bolj diplomatsko govorico — težnje po spreminjanju meja in predvsem po spremembi družbeno-političnega ustroja.

V trenutku, ko je v Vzhodni Evropi prišlo do korenitih sprememb in so se v državah onstran železne zavesne oblikovale demokratične vlade, osnovane na parlamentarnih sistemih po zahodnem modelu, so formalno vzroki za tako zadržanje večinskih narodov odpadli. Pričakovali bi torej bistveno spremembo v odnosu do manjšin, kajti politične osnove za diskriminacijo ni bilo več. Vendar pa sedaj lahko ugotovljamo, da Zahod mnogo hitreje jemlje na znanje spremembe v Vzhodni Evropi za grajenje meddržavnih odnosov na novih osnovah, kot pa prilagaja svojo notranjo politiko spremenjenim mednarodnim razmeram.

Tako smo v zadnjem času priče številnim obiskom, odpiranju novih tokov mednarodnega in meddeželnega sodelovanja tudi na področjih, kjer je različnost družbeno-političnih modelov to sodelovanje dolej preprečevala, vzpostavljanju odnosov na ravni političnih in drugih sorodnih organizacij sosednjih dežel in držav, vendar zaenkrat ni mogoče beležiti pozitivnega vpliva tega novega duha »skupne evropske strehe« na stanje posameznih manjšin.

To velja tudi za slovensko manjšino v Italiji, ki živi v deželi Furlaniji - Julijski krajini vzdolž meje z Republiko Slovenijo. Ta manjšina si vsa povojna leta prizadeva, da bi uveljavila narodnostne pravice

na ravni, ki jo določajo mednarodne listine, h katerim je Italija pristopila, mednarodne pogodbe, ki jih je Italija podpisala in sama ustava italijanske republike. Vse do danes slovenska manjšina te stopnje zaščite ni dosegla, čeprav obstajajo »de iure« nekatera zaščitna določila, n.pr. zakonodaja o slovenskih šolah v pokrajinah Trst in Gorica, in »de facto« nekateri situacije, v katerih se dejansko izvajajo omejena zaščitna določila. Vendar pa manjka zaščitni normativ, ki bi bil osnova za vse posege v korist manjšine in ki bi jamčil celotni manjšini minimalni standard zaščite, kot ga določajo veljavne mednarodne listine.

Razumljivo, čeprav z vidika mednarodnega in notranjega prava neutemeljeno, je, da je bil odnos italijanskih oblasti do slovenske manjšine zadržan, dokler so obstajala nekatera neurejena vprašanja z vidika mednarodnega prava, med temi prvenstveno vprašanje italijansko - jugoslovanske meje. Po dokončni ureditvi tega vprašanja z Osimskim sporazumom leta 1975 ni več spornih točk v odnosih med Italijo in Jugoslavijo in torej ne more biti več pravih zadržkov pri uveljavljanju zaščitnih načel manjšine.

Obstajali pa so še politični zadržki, ki so izhajali iz različnih družbeno-političnih sistemov in iz negativnega pristopa Italije,

kot pripadnice Zahodnega bloka, do držav, ki niso članice tega bloka. Po spremembah v Sloveniji, po demokratičnih parlamentarnih volitvah in sestavi nove vlade je ta negativni pristop, kot dokazuje tudi odnos italijanskih oblasti do slovenske vlade, spremenil predznak.

Kar pa se pri tem ni spremenilo, je dejanski odnos do slovenske manjšine. Nasprotno, tudi zadnji predlogi italijanske vlade gredo v smer krčenja pravic, namesto uveljavljanja in priznavanja načel s področja manjšinske zaščite.

Problematika slovenske manjšine v Italiji ostaja torej kljub spremembam v Vzhodni Evropi še vedno odprta. Upanje, da bodo velike spremembe v Evropi blagodejno vplivale tudi na neurejena vprašanja znotraj posameznih držav, zaenkrat ni prešlo v stvarnost. Ker mednarodnopravni in politični razlogi za tako zadržanje vsaj formalno ne bi smeli več obstajati, je pač umestno vprašanje, zakaj se negativni odnos do te manjšine ni bistveno spremenil.

Odgovor je verjetno v ljudeh, ki temu vprašanju posvečajo pozornost. Negativni predznak v odnosih do slovenske manjšine torej verjetno ni bil pogojen samo s političnim in mednarodnim stanjem, ampak je prerasel v nekakšen odpor do manjšine, ki so ga politične oblasti dolga leta podžigale in ga sedaj nočejo ali ne morejo odpraviti. V tem obstaja po eni strani nevarnost za razvoj manjšine same, ki bo očitno morala še dolgo čakati na uveljavitev svojih pravic, po drugi strani pa zastoj v procesu za uveljavitev kulturne identitete evropskih narodov v njihovi celovitosti.

Tudi to mora biti namreč naloga vseh ljudi, ki si prizadevajo za drugačne odnose v novi Evropi. Italija, Avstrija in druge evropske države bodo izkazale svoje resnično zanimanje za vzpostavitev novih odnosov tudi med ljudmi in ne samo med državami, torej za vzgajanje državljanov na osnovi resnične enakopravnosti, le če bodo poskrbele za dokončno ureditev manjšinskih vprašanj na osnovi mednarodno priznanega standarda pravic manjšin. Dokler do tega ne bo prišlo, bodo žal posegi teh držav na mednarodni ravni brez prave moralne in pravne osnove, saj je povsem jasno, da nobena država nima pravice zahtevati pri meddržavnih odnosih od drugih držav tega, česar sama noče ali ni sposobna izvajati znotraj svojih meja.

Ssk na shodu levice KD v Gradežu

Sklepnega dela zborovanja krščansko demokratske levice v Kongresni palači v Gradežu se je udeležil tudi deželni tajnik Slovenske skupnosti Ivo Jevnikar. Tako je imel možnost za krajši razgovor z voditeljem te struje, bivšim ministrskim predsednikom De Mito, ki je imel zaključni poseg. Deželni tajnik Ssk ga je opozoril na še vedno ustavljeni postopek za zaščitni zakon v parlamentu in ga prosil za posredovanje, da bi

prišlo do pozitivne rešitve. Prisoten je bil predsednik deželnega odbora Biasutti.

Zasedanje je bilo posebej zanimivo za Slovensko skupnost, saj je bilo posvečeno razpravi o možnih volilnih reformah v Italiji. Ssk pa pri tem poudarja, da je treba pri vsakršni reformi upoštevati pravico narodnih manjšin, da imajo svoje izvoljene zastopnike.

TUDI SLOVENSKI DIJAKI NA MLADINSKIH IGRAH

V nedeljo, 30. septembra, je s posebnim vlakom skoraj 300 mladih iz Furlanije-Juljske krajine odpotovalo v Rim, kjer se odvija finalni del mladinskih iger, ki jih kot vsako leto prireja ministrstvo za šolstvo in italijanski olimpijski odbor. V deželni reprezentanci so množično zastopane tudi slovenske šole. Dijaki nižje srednje šole Ivan Trinko iz Gorice namreč nastopajo v orodni telovadbi in v moški odbojki, dijaki nižje srednje šole Ciril in Metod iz Trsta v namiznem tenisu in plavanju s plavuti, dijakinja nižje srednje šole Fran Erjavec iz Rojana pa v ženski odbojki. Med nastopajočimi bo tudi 44 zastopnikov združenja Italijanov iz Istre in z Reke.

UMRLA JE TONKA KOLERIC

V 83. letu starosti je v Trstu umrla knjižničarka, publicistka in slikarka Antonija Kolerič. Na željo pokojnice so vest objavili po družinskem pogrebu, ki je bil v petek, 28. septembra. Tončka Kolerič je bila dolgoletna knjižničarka Narodne in študijske knjižnice v Trstu. Napisala je veliko strokovnih del, veliko pa je objavljala tudi o nekdanjem življenju pri Svetem Ivanu v Trstu. Naj omenimo njene Utrinke iz življenja svetoivanskih mandrijarjev ter niz člankov Sveti Ivan in nikdar več. Sodelovala je v številnih likovnih razstavah. Ilustrirala je tudi pesniško zbirko Marije Mijot »Souze jin smeh«. Prejela je Trubarjevo diplomu. Zelo velik je bil njen delež pri kulturnem in narodnem delu na Tržaškem. Med vojno je sodelovala v Osvobodilni fronti in se udeležila zbora aktivistov v Črnomlju. Bila je med ustanovitelji Prosvetnega društva Slavko Škamperle

Pisma uredništvu:

Openski farani se te dni sprašujejo, zakaj tak nejasen postopek za premestitev župnika.

Če smo prav razumeli, je bistvo problema v tem, da nam nenaklonjeni krogi hočejo odstraniti župnika zato, da bi imeli pristo pot za svoje znane in poznane cilje. Proces je namreč isti kot po tolikih prej čisto slovenskih farah: pri Svetem Ivanu, v Barkovljah, pri Sv. Jakobu, v Škednju, v Rojanu in pri Novem svetem Antonu.

Naj bo jasno, da openski župljani ne namestijo odstopiti od svojih pravic, in zahtevajo, da ostane župnija svetega Jerneja ap. še naprej središče za slovenske vernike, kot je od vsega začetka bila in kakor to jasno določa škofova listina iz leta 1966.

Pričakujemo in želimo, da se tudi g. škof ne bo odpovedal danim zagotovilom in obveznostim, ki jih ima do slovenskih vernikov.

(Sledi podpis)

Društvo slovenskih izobražencev v Trstu, Donizettijska ulica 3, pričinja prihodnji ponedeljek, 8. oktobra, ob 20.30 svojo redno sezono ponedeljkovih kulturnih večerov in srečanj. Prvi večer bo v sklopu prireditev Koroški dnevi na Primorskem. Odpri bodo razstavo »Arhitektura Zilje, Roža in Podjune«, ki sta jo pripravila prof. dr. Peter in Majda Fister. Poleg tega bodo še predstavili istoimensko knjigo in predvajali enourni videofilm o arhitekturi na Koroškem. Večer bo v Peterlinovi dvorani s pričetkom ob 20.30.

MI IN SLOVANSTVO

■ nadaljevanje s 1. strani

prostor. Kako Slovenci? Pripravljeni moramo biti utemeljevati svoj obstoj z osveščenostjo in moramo, ob nujni pridnosti in ustvarjanju/upravljanju lastnega ekonomskega potenciala (moramo ga namreč neizprosno pridobivati!), odigrati vlogo, ki nam jo je Bog srečno-nesrečno namenil na tem razvodju in razpotju Evrope.

Toda ne sme v pozabo, da smo Slovenci neizpodbitno Slovani in kot taki najzahtodnejši klin v srcu naše celine; kot narod smo torej osebek, vendar s slovansko kulturno matrico! Pred tem dejstvom zadnje čase mižimo, čeprav nas naši someščani kar posplošujejo s slavi, slavocomunisti, če že ne s ščavi. Za take ljudi (v naši neposredni sosesčini jih je mnogo) smo vedno predstavljali nepojasnen strah, vendar ne kot Slovenci — mi se že samodiferenciramo s siglami D.O.C. — pač pa kot Slovani.

Ob tem razmišljanju se bo verjetno kdo namrdnil in takoj pomislil na breme slovanstva, ki naj bi nas dodatno težilo, nasprotno, prav naša pripadnost slovanskemu rodu nas dela zanimive in kulturno bogatejše, kajti brez slovanskega duha, ki ga je Sovjetska zveza v tem stoletju maličila, bo evropsko kulturno ogledalo navočno; prav umetno sestavljena Sov. zveza ni mogla izničiti duhovnega bogastva, ki so ga ruski, ukrajinski in drugi slovanski genialci položili na kulturno tehtnico Evrope, saj jih je Zahod dolga obdobja posnemal in se ob njih zgledoval, tako tudi slovenska Moderna. Današnji prosvetljeni ruski voditelji pa hočejo z neverjetno ralglico pospraviti s tistim delom preteklosti, ki je skazila pravo podobo vzhodnega slovanstva in zato smemo verjeti, da božo vrednote, ki jih zmoro slovanstvo, spet za-

polnile okruške evropskega mozaika. To je bodočnost.

Ta bodočnost je na verjetnostni ravni. V to bodočnost Slovenci smemo zaupati in bi lahko med Vzhodom in Zahodom kot vezni člen teh narodov odigrali nemajhno vlogo.

Ssk na shodu levice...

■ nadaljevanje s 3. strani

Če se govori o 5-odstotni ali kaki podobni cmejitvi, je treba upoštevati, da v domovini te klavzule, v Zahodni Nemčiji, 5-odstotni delež glasov za izvolitev v razne zборе ne velja za dansko manjšino na Južnem Šlezviku, tako da njena stranka z nižjim številom glasov redno izvoli svojega zastopnika v deželni zbor.

Še bližji je primer Slovenije, kjer že dosejanja ustava določa, da imata tako italijanska kot madžarska manjšina zajamčeno vsaj po eno mesto v vsakem izmed treh zborov slovenskega parlamenta.

A tudi italijanska ureditev pozna volilno upoštevane manjšin. Na Tridentinskem-Južnem Tirolskem jamči pokrajinski volilni zakon v Bocnu vsaj eno mesto v pokrajinskem — in torej tudi deželnem svetu predstavniku Ladincev. Italijanski zakon za izvolitev evropskega parlamenta pa izrecno predvideva za stranke nemške, slovenske in francoske manjšine možnost povezovanja z vsedravnimi strankami in izvolitve kandidata, ki prejme vsaj 50.000 preferenčnih glasov. To sicer kaže, da je bilo določilo pisano zgolj za Južnotirolsko ljudsko stranko, vsekakor pa po mnenju Slovenske skupnosti izkazuje vsaj načelno pozornost zahtevi manjšin po zajamčenih mestih v izvoljenih upravah. Če naj bi to veljalo celo za italijansko zastopstvo v evropskem parlamentu, bi moralo toliko bolj veljati za državni parlament in deželni svet.

VPRAŠANJE SEN. DUJANYJA O UKINITVI SREDNJE ŠOLE F. ERJAVEC V TRSTU

Na prošnjo šolske komisije Slovenske skupnosti je valdostanski senator Dujany pred kratkim naslovil na prosvetnega ministra pismeno vprašanje v zvezi s slovensko srednjo šolo »F. Erjavec« v Trstu.

Potem ko uvodoma ugotavlja, da se po členu 1 zakona z dne 19. julija 1961, št. 1012, slovenske šole ustanavljajo ali ukinitvijo s formalnim dekretom predsednika republike, in da so leta 1954 obstoječe slovenske šole na Tržaškem imensko našete v Posebnem statutu, priloženem Londonškemu memorandumu in ki ga osvaja člen 8 Osimskih dogovorov, sprašuje ministra, iz katerih razlogov ni smatral za umestno upoštevati določila omenjenega zakona in mednarodnih listin.

Končno še sprašuje ministra, ali namestval ponovno preučiti svojo odločitev (ukinitve upravne in vodstvene avtonomije šole Erjavec), in to še zlasti v luči negativnih odmevov pri slovenski manjšini in nedavne odločitve deželne upravne sodišča (TAR), s katero je, v pričakovanju dokončne razsodbe, zamrznilo ukrep tržaškega Šolskega skrbništva o ukinitvi srednje šole Erjavec po ministrskem naročilu.

POSVET »KNJIŽEVNOST OB MEJI« V TRSTU

V ponedeljek, 1. t.m., se je v Trstu končal štiridnevni posvet na temo »Književnosti ob meji in njihov prispevek k miru«. Za naše bralce bo posebno zanimivo, da so v soboto, 29.9., obravnavali t. i. »slovensko območje« tovrstnega ustvarjanja in da je v tem kontekstu izstopala slovenska ustvarjalnost. O tej prisotnosti so spregovorili Johann Drumbl s tržaške univerze, ki je govoril o »Handkeju in slovenski kulturi«. Prof. Marija Pirjevec je razmišljala o podobi, ki so jo Slovenci pustili v delih tržaških italijanskih pisateljev. Boris Pahor je skušal tujim literarnim zgodovinarjem prikazati Kosovela in Ketteja ter njihov odnos do morja. Diomira Fabjan-Bajc je zbranim razkrila Rebulov svet, Ciril Zlobec pa je v svojem govoru sicer izrazil misel o spornosti samega pojma »obmejne književnosti«, istočasno pa je analiziral narodnostne in kulturne zidove, ki so prisotni na obmejnih področjih in se torej odražajo tudi v književnosti. Na posvetu v Trstu bi moral biti prisoten tudi pariški rojak Evgen Bavčar, ki pa je bil zadržan in je torej svoje poglede o slovenski književnosti in še posebej o povezanosti s srednjeevropskim prostorom

SSG predstavilo novo sezono

V veliki dvorani Kulturnega doma je Slovensko stalno gledališče v ponedeljek, 1. oktobra, predstavilo občinstvu svojo novo sezono. Na prireditvi sta spregovorila predsednik SSG, zgodovinar Jože Pirjevec, in ravnatelj ter umetniški vodja Miroslav

prostoru. Slovenci torej pričakujemo, da bo Italija zavzela do naših problemov stališče, ki bo v sozvočju s tem kvalitetnim skokom v smislu demokracije. V to razmišljanje se vključuje tudi problem našega gledališča, je nadaljeval predsednik ustanove, ki je ena pglavitnih inštitucij naše manjšine. Pričakuje se, da bo tudi ta ustanova z novim odnosom do manjšine ponovno zaživela, brez skrbi, ki jih ima sedaj. Miroslav Košuta pa je prisotnemu občinstvu predstavil repertoar. Pri njegovi sestavi so dali največji poudarek družbeno-angažiranim, predvsem pa vedrim, sproščujočim delom. Primeren poudarek so dali tudi delom iz sodobne italijanske književnosti.

Na ponedeljkovi predstavitvi je spregovoril tudi režiser Hlapcev Boris Kobal,

ki je poudaril, da je njegov dramaturški in režijski pristop do tega dela v iskanju vsebinske opredelitve Jermanove situacije znotraj levice, pa tudi znotraj klerikalizma katere koli smeri. Usoda tega glavnega junaka je usoda posameznika v neki družbi, ki zanj nima posluha. Poudaril je še, da bo igra gotovo požela velik uspeh, saj je bilo vanjo vložena ogromno truda.

Ob koncu srečanja so si prisotni ogledali še krajši umetniško-zgodovinski film režiserja Marka Sosiča z naslovom: Narodni dom 1920-1990. Film je bil posnet ob 70-letnici požiga tega poslopja, ki je bilo simbol slovenske kulture in sploh prisotnosti v Trstu.

SLOVENSKI VISOKOŠOLSKI SKLAD »SERGIJ TONČIČ« V TRSTU

razpisuje

v akademskem letu 1990/91 štipendije oz. podpore, namenjene rednemu študiju ali izredni raziskavi ali izrednemu študijskemu potovanju v tujini.

Pogoji so naslednji:

1. Prosilci so lahko visokošolski študenti slovenske narodnosti s stalnim bivališčem v deželi Furlaniji-Juljski krajini;
2. Imeti morajo dober šolski uspeh: vsaj 42/60 kot oceno zrelostnega izpita ali vsaj dve tretjini opravljenih izpitov s srednjo oceno 24/30, ako so univerzitetni študenti;
3. Pripadati družini s skromnimi finančnimi dohodki.

Lastnoročne prošnje s kratkim curriculum, opremljene z družinskim listom prošilca in kopijo zadnje družinske davčne prijave je treba nasloviti do 31. oktobra 1990 na:

Visokošolski sklad »S. Tončič«, Pisarna Boris Kuret, ul. Genova 13, Trst. Informacije na tel. 742405, 365260.

**Beri - širi - podpiraj
"NOVI LIST"**

Tečaj o arhivistiki v Trstu

Zapisi, ki nastajajo pri tekočem delu in poslovanju so v najširšem pomenu gradivo. Nato deli gradiva niso več za praktično vsakdanjo rabo. Z odmiranjem praktične uporabnosti prehaja težišče pomembnosti na znanstveno stran. Kakor hitro smo pri gradivu ugotovili, da ima trajno vrednost, smo mu priznali značaj narodnega kulturnega premoženja.

S tečajem o arhivistiki želi Odsek za zgodovino pri Narodni in študijski knjižnici podčrtati pomen hranjenja skupnega kulturnega gradiva, ki je obenem dokument narodne bitnosti. Na drugi strani želimo vzpodbuditi pri organizacijah, ustanovah, društvih, šolah skrb za zbiranje in hranjenje dokumentarnega gradiva. Zavedati se moramo važnosti arhiva, ki priča o preteklosti in sedanjosti. Tečaj, ki ga prirejamo in ponujamo širši javnosti je le prvi korak pri uveljavljanju arhivistike v sklopu slovenske narodne skupnosti v Italiji.

Tokrat je na vrsti tretji tečaj o arhivistiki. Začeli smo decembra 1987 s prvim seminarjem

(s sodelovanjem Zveze slovenskih kulturnih društev), nadaljevali novembra leta 1988, znova se predstavljamo s tretjim tečajem, ki se bo zvrstil od ponedeljka 8. oktobra do srede 23. oktobra 1990. Tečaj se bo odvijal v popoldanskih urah v prostorih Odseka za zgodovino pri NSK v Trstu v Ulici Petronio 4. Prvi tečaj smo krili z lastnimi sredstvi, ostala dva pa sta dobila finančno kritje s strani Deželnega odborništvaz za kulturo in izobraževanje. Tako smo uspeli dobiti na eni strani uradno priznanje za našo pobudo, na drugi strani pa lahko nudimo strokovno storitev brezplačno.

Tečaj vsebuje sedem tematskih sklopov, ki so razvrščeni v 24 učinkovitih učnih ur. Predavatelji so strokovnjaki iz italijanskih in slovenskih državnih ustanov; konkretno gre za Državni arhiv v Trstu, za Deželno nadzorništvo za arhive v FJK, za Arhiv Slovenije in Zgodovinski arhiv v Ljubljani. Tečajnikom bodo torej predavali priznani slovenski in italijanski strokovnjaki. Zanimivo bo prisluhniti dvema različnima izkušnjama ter ju primerjati.

Program tečaja je razvrščen v naslednje sklope: 1. Od prvih dokumentarnih zbirk do današnje arhivske strukture (2 uri); 2. Arhivi in arhivska služba v Italiji (2 uri); 3. Arhivi in arhivska služba v Sloveniji (2 uri); 4. Arhivi v deželi Furlaniji - Julijski krajini (2 uri); 5. Delo v arhivu in vloga arhivarja (8 ur); 6. Tehnična oprema v arhivu (4 ure); 7. Restavriranje in konzerviranje arhivskega gradiva (4 ure).

Za podrobnejše informacije ter za prijave se je treba obrniti na Odsek za zgodovino pri Narodni in študijski knjižnici v Trstu v ulici Petronio 4, vsak dan (razen nedelje) od 8. do 13. ure (tel. 733-086). V naslednjih dneh bomo objavili natančen raspored vseh predavanj, ki se bodo zvrstila med 8. in 23. oktobrom 1990 v popoldanskih urah v prostorih Odseka za zgodovino.

—o—

UMRL JE ALBERTO MORAVIA

Alberta Moravio, ki velja za najuglednejšega sodobnega italijanskega pisatelja, so pokopali v petek, 28. septembra, v družinski grobnici pokopališča Verano. Pri pogrebu so bili prisotni samo sorodniki in najtesnejši prijatelji. Uradna pogrebna svečanost je bila v Rimu na Kapitolu pred županstvom.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

ABONMA 1990-91

Ivan Cankar: Hlapci, drama, režija Boris Kobal
David Pownal: Mojstrska lekcija, komedija, režija Mario Uršič

Federico Garcia Lorca: Kaj pravijo rože, pesnitev s petjem in plesom, režija Meta Hočevar
Eugene O'Neill: Dolgega dne potovanje v noč, drama, režija Dušan Jovanovič

Campanile, Fo, Sciascia: Triptih, komične enodejanke

Niccolò Machiavelli: Mandragola, komedija, gostovanje PDG Nova Gorica

Alexandre Dumas: Pokvarjenec ali Lepota in moč, zgodovinska komedija, gostovanje SLG Celje

Abonma v Trstu

Vpisovanje abonentov, vsak dan, razen nedelje, od 10. do 14. in od 17. do 19. ure, ob sobotah od 10. do 14. ure pri blagajni Kulturnega doma, Ul. Petronio 4, telefon 734265.

Abonma v Gorici

Vpisovanje abonentov ob delavnikih od 11. do 13. ure in od 17. do 19. ure, ob sobotah pa od 10. do 12. ure v uradu Kulturnega doma v Gorici, Ul. Brass 20, telefon 33288.

V OKVIRU BEVKOVE STOLETNIČE ROJSTVA

Literarni klub v Novi Gorici in Združenje književnikov Primorske sta v niz Bevkovih proslav vključila tudi odmeven literarni večer, ki je bil v petek, 28. septembra, v slikarskem ateljeju tamkajšnjega upodabljačega umetnika Klavdija Tutte. Po izboru Aleksija Pregarca in domače pesnice Vide Mokrin, so se v ateljejskih prostorih zvrstili Nevin Birsa, Edelman Jurinčič, Vida Mokrin, Silvana Paletti, Boris Pangerc, Janez Povše, Zora Tavčar, Marjan Tomšič, Sergij Verč, Vita Žerjal in Milojka Žižmond-Kofol. Svojo odsotnost so opravičili Ace Mermolja, Aleksander Peršolja, Vlado Šav in Irena Žerjal.

Pisci so po pozdravnih besedah Bratine, Pregarca in Pangerca seznanili zares lepo število prisotnih s sodobnim snovanjem žlahtne besede na Primorskem in želi veliko odobravanja. Lepo priložnost za seznanjanje s samoniklo rezijansko ljudsko književnostjo je dobila Silvana Paletti, ki je naravnost očarala občinstvo.

Nastop primorskih ustvarjalcev z obeh strani meje je bil gotovo pomembna etapa delovanja Združenja književnikov Primorske, ki počasi, a stalno osvaja prostor, ki mu pripada v okviru vseslovenske literarne stvarnosti.

Košuta. Prisotni so bili tudi vsi ustvarjalci Hlapcev, letošnje prve predstave, s katero slovensko gledališče že šesto leto uredničuje svojo zamisel — postaviti na tržaški oder vsa Cankarjeva dela.

Dr. Pirjevec je v svojem posegu predvsem poudaril, da morajo dogodki, do katerih je pred nedavnim prišlo v Vzhodni Evropi, pozitivno odjekniti tudi v našem

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Revija Sodobnost tokrat v celoti posvečena zgodovini

Jesenska številka revije Sodobnost je tokrat skoraj v celoti posvečena zgodovini, njenim možnostim in vlogi ter našemu odnosu do nje. Glavni in odgovorni urednik revije Ciril Zlobec je razpisal anketo in opozoril na nekatera bistvena vprašanja, ki se postavljajo v zvezi s slovenskih zgodovinarjem. Na ta vprašanja je odgovorilo sedem slovenskih zgodovinarjev, ki so izrekli svoje mnenje o tako imenovani zgodovinski distanci, o soodvisnosti med politiko in dejanskimi dogodki v preteklosti, o tem, ali je po njihovem mnenju ta stroka dovolj navzoča in vplivna v zavesti vsakega Slovenca ter o razlogih, zaradi katerih se slovenski zgodovinarji tako poredko odločajo za pisanje sintetičnih pregledov naše preteklosti. Poleg tega so morali raziskovalci povedati svoje mnenje o tem, kako vrednotiti razvoj Slovencev v prvi jugoslovanski družbi ter kako oceniti narodnoosvobodilni boj — ali kot veliko dejanje slovenske narodne samozavesti ali pretežno kot tragedijo.

Ervin Dolenc je v svojem zapisu predvsem opozoril na hierarhični odnos med zgodovinarjem in politiko. Slednja namreč potrebuje zgodovinske, ker se vedno utemeljuje na preteklosti, čeprav deluje za prihodnost. Avtonomija znanosti pa se žal večkrat celo v najbolj liberalnih zahodnih demokracijah pokaže kot vprašljiva. Mag. Dolenc nadalje trdi, da je slovensko zgodovinsko novjšega obdobja precej nepopularno. Zlasti pa širši krog bralcev pesti pomanjkanje sintetičnih pregledov. Zaradi kočljivosti najpomembnejših političnih tem smo iz nove slovenske zgodovine v glavnem obdelovali manjše enostranske probleme, zaključuje avtor.

Kar zadeva zgodovino Slovencev pa dr. Bog Grafenauer meni, da se vse preveč poudarjajo kulturne prvine v našem sociološkem in literarnem pisanju. Slovenci pa nismo samo rezultat književnosti, ampak bistveno širših in pomembnejših zgodovinskih procesov, potrebnih za ohranitev in izoblikovanje narodne skupnosti. Kar zadeva pomanjkanje sinteze v našem zgodovinsko pisanju pa avtor izraža trditev, da je potrebna temeljita kritična in celovita analiza zadnjih sedemdesetih let, ki je najpomembnejši čas

za razumevanje današnjega položaja. Brez tega pa sinteza seveda ni mogoča.

Zgodovinarica Milica Kacin-Wohinz meni, da so Slovenci precej dobro osveščeni o svoji zgodovini. Nadalje piše, da je zgodovinsko dogajanje nujno odvisno od politike, saj je slednja že sama po sebi zgodovinsko dogajanje. Druga stvar pa je seveda odvisnost te vede od političnih teženj. Vsaka stranka piše svojo zgodovino, ker pa je bila v Sloveniji od leta 1945 ena sama stranka, so posledice jasne. Revolucija in kontrarevolucija ali državljanska vojna po mnenju dr. Wohinz ne jemlje ugleda narodnoosvobodilnemu boju. Najbolj je bil NOB razvrednoten prav zaradi pretiranega poveličevanja in zamolčevanja zločinov.

Mladi zgodovinar Zarko Lazarevič pa je med drugim napisali, da bo sedanja zamenjava oblasti privedla do nove kvalitetne spremembe. Ob enakopravni dostopnosti virov vsem zainteresiranim raziskovalcem, bodo končno lahko obstajale različne interpretacije preteklosti. Dr. Janko Pleterski pa v svojem zapisu ugotavlja, da problem malih narodov ni le njihovo lastno vprašanje, temveč gre za vsebinsko prvino progressa samega. V Evropi postaja očitno, da je suverenost vseh, velikih in malih narodov, neizog-

ben člen napredka. V tem je človek na Slovenskem gotovo storil velik korak naprej. Dr. Pleterski nadalje ugotavlja, da v slovenskem zgodovinsko manjka antropološki pristop. Čimprej bi bilo treba pripraviti načrt za izdajo zbranih del slovenskih politikov, po zgledu zbranih del slovenskih pesnikov in pisateljev.

Tudi dr. Janko Prunk je mnenja, da smo dali vse preveč poudarka slovenskemu slovtvu kot odločilnemu elementu narodne zavesti in razvoja. Socialni in gospodarski elementi pa so ostali v glavnem neraziskani. Izjema je le obdobje narodnoosvobodilnega boja, ki je bilo temeljito obdelano, toda neobjektivno in enostransko interpretirano, to pa je v mladih in v kritičnih generacijah zbudilo ravno nasprotni učinek.

O slovenski zgodovini piše tudi mag. Jurij Perovšek, ki podobno kot njegovi ostali kolegi ugotavlja, da nam manjka sintetičnih zgodovinskih del. Sliši se, da je zgodovinske doslej služilo le enemu gledanju na medvojno dogajanje in da so zato njegova dognanja, ki zadevajo vojno obdobje, lahko tudi bistveno sporna. V sodobnem času prihaja zato tudi do postavljanja antitez tezam, ki jih je doslej zgodovinske zapisalo o drugi svetovni vojni na Slovenskem. Vendar s takim, mehanskim načinom, ni možno spoznavati zgodovinske resnice. Potrebna je sinteza, zaključuje Petkovšek, ta pa bo gotovo prišla.

Zadnja številka revije Sodobnost vsebuje tudi nekaj literarnih prispevkov, drugi del revije pa je spet posvečen zgodovinskim vprašanjem: bojem in plebiscitu na Koroškem v letih 1918-20 in kulturnopolitičnim konceptom jugoslovanskega unitarizma pri Slovencih v letih 1918-29. Zadnji članek pa obravnava kulturnopolitični profil revije Sodobnost v štiridesetih letih.

Ljubljanska revija Aura za bralce posebne vrste

V Ljubljani že drugo leto izhaja revija z naslovom Aura, namenjena bralcem posebne vrste. Berejo jo ljudje, ki so dovzetni za zunanje čutno zaznavanje in za vse tisto, kar lahko občutimo le z našim tako imenovanim šestim čutom. Kot piše v podnaslovu AURE, gre za revijo za »mejna področja znanega«.

Precej članov je posvečenih vzhodnim filozofijam, jogi ipd., pomembno mesto pa zavzema argumenti kot reinkarnacija, čudežna ozdravljenja, interpretacija sanj, magija in hipnoza, grafologija, obstoj bitij in onostranstva.

Obširen prispevek Mirjane Gračan je posvečen nedavnemu seminarju z naslovom »Past lives therapy« (Terapija o prejšnjih življenjih), ki je konec avgusta potekala na zagrebškem Slijemenu. Aura objavlja pričevanja oseb, ki so se udeležile tega seminarja. Z regresijo so nekateri »ugotovili«, kakšno vlogo so imeli v preteklih življenjih — ena je bila egiptovska princesa, druga revno, slepo dekle, tretji japonski bojevnik samurai ipd. Avtorica članka trdi, da je reinkarnacijska terapija najbolj neboleče in učinkovito sredstvo, ki lahko odpravi travme, strahove, fobije in celo organske motnje, saj je moč človekove psihe neverjetna. K temu je treba dodati, da po nekaterih anketah kar 40 odstotkov Američanov verjame v reinkarnacijo. Podobno prepričanje se hkrati s širjenjem različnih sekt v sodobnem času širi tudi pri nas v Evropi.

Mnogi bodo z zanimanjem prebrali članek o zdravi prehrani. Revija Aura objavlja nekaj nasvetov, povzetih iz knjige Helmuta Wandmackerja, ki je izšla v Nemčiji in je bila zaradi izrednega povpraševanja trikrat ponatisnjena. Avtor knjige trdi, da se je treba popolnoma odpovedati vsej kuhani hrani in jesti le surovo sadje in zelenjavo. Človek, piše, mora vse svoje bolezni in prezgodnjo smrt pripisati le samemu sebi. Nikakor ni res, da z uživanjem surove hrane ne bomo dovolj močni za delo. To dokazuje tudi poskus, ki so ga opravili z devetimi atleti. Ko so nekaj časa jedli samo surovo hrano, so celo izboljšali svoje izide. Manj človek je, bolj je sposoben, trdi avtor. Vitalnost se poraja iz čiste

V ljubljanskem Cicibanu prvič legenda o Kristusu

Novi veter, ki je zavel iz Slovenije, je zajel tudi otroško glasilo Ciciban, namenjeno osnovnošolskim otrokom. Revija slavi letos 45-letnico svojega obstoja, njen glavni urednik pa je ilustrator Božo Kos. V letošnji prvi, septembrski številki, ki sovpada z začetkom šolskega leta, bodo otroci lahko prebrali legendo z naslovom Kristus in sveti Peter. Revija razlaga besedo »legenda« takole: »Legenda je zgodba, v kateri nastopajo Kristus in svetniki.«

Za naše revije ni nič nenavadnega, če so v njih objavljene tudi zgodbe o svetnikih. Za Cicibana pa je to velika novost. Ljubka otroška revija, ki je bila sicer vedno na precej visoki ravni, je doslej puščala ob strani slovensko kr-

ščansko tradicijo in je v vsaki številki objavljala zgodbe o pogumnih kurirskih ali malih partizanah, ki so se odlikovali v narodnoosvobodilnem boju. O teh zgodbah v Cicibanu ni več sledu. Dejstvo je vsekakor pozitivno, revija pa bo tako dosegla večji krog malih bralcev, torej otroke, ki verjamejo v Miklavža, pa tudi tiste, ki so prepričani, da jim decembrska darilca nosi Dedek Mraz.

Ciciban objavlja poleg tega tudi vrsto drugih zanimivih in ljubkih zgodbic s kvalitetnimi ilustracijami, pa tudi pesmicami, križankami, vprašanji, pravljicami, zgodbami o živalih, kuharskimi recepti, nasveti za varčevanje in še marsičem.

PROGRAM PRIREDITEV V KD V GORICI

Od 8. do 12. oktobra, ob 18. uri: Gledališki seminar »NEVTRALNA MASKA«. Prireditelj: ZSKD iz Gorice.

OKTOBER 1990

Prireditve ob 40. obletnici ustanovitve sindikata C. I. S. L.

11. oktobra (četrtek), ob 20. uri: Otvoritev razstave.

12. oktobra (petek), ob 8.30: Priložnostna slovesnost. Prireditelj: C.I.S.L. iz Gorice.

15. oktobra (ponedeljek), ob 20.30: Ivan Cankar: »HLAPCI«.

16. oktobra (torek), ob 20.30: Gledališka predstava Slovenskega stalnega gledališča iz Trsta.

18. oktobra (četrtek), ob 18. uri: Srečanje z avtorjem MIROSLAVOM KOŠUTO. Prireditelj: Kulturni dom.

18. oktobra (četrtek), ob 20.45: Filmska predstava - GORICA KINEMA '90. Prireditelj: KINOATELJE.

SEMINAR združenja »THELEMA« iz Gorice
19. oktobra (petek), ob 20.30: Konferenca »KAJ JE GNOSI«.

20. oktobra (sobota), ob 17. uri: Razprava o mladinski problematiki; ob 21. uri: Film »Il gabbiano Jonathan«.

21. oktobra (nedelja), ob 10. uri: Glasbeni koncert; ob 12. uri: Nagrajevanje likovnega tečaja; ob 17. uri: Konferenca.

20. oktobra (sobota) in 21. oktobra (nedelja), ob 15. in ob 9. uri: Namiznoteniški turnir »Aldo Picciulin«. Prireditelj: SZ AZZURRA iz Gorice.

22. oktobra (ponedeljek), ob 21. uri: Koncert indijske klasične glasbe. Nastopata: Budhadiya Muwrehyel (sitar) in Sanka Chaterryel (tabla). Prireditelj: Združenje »Surya Chandra Yoga« iz Gorice.

24. oktobra (sreda), ob 20.30: Glasbeni koncert: »LIMITE LIVE«.

25. oktobra (četrtek) ob 20.45: Filmska predstava - GORICA KINEMA '90. Prireditelj: KINOATELJE.

26. oktobra (petek), ob 17. uri: JAVNA TRIBUNA: »Naša stvarnost in združena Evropa«.

Slovenija odločno po poti suverenosti

Na petkovi (29.9.) skupni seji vseh treh zborov slovenske skupščine so delegati še enkrat dokazali, da so vse politične sile v Sloveniji složne in enotne, ko gre za uveljavljanje in utrjevanje slovenske suverenosti. Dokument o ugotovitvah, stališčih in sklepih o urejanju mednarodnih odnosov na območju Jugoslavije, ki dejansko omogoča Sloveniji, da se pogaja bodisi z zveznimi organi kot drugimi republikami Jugoslavije in tako kot suverena država odloča o svoji prihodnosti in odnosih do drugih jugoslovanskih organov, so dejansko sprejeli soglasno, saj je proti glasoval le eden izmed prisotnih delegatov v skupščini. V tem smislu pa so tudi izzveneli govori predsednika skupščine Bučarja, predsednika republike Kučana, predstavnika vlade Janša ter predstavnikov vseh strank, ki so zastopane v slovenskem parlamentu. Vsi, razen predstavnika vojske, so se strinjali, da morajo zbori sprejeti ta dokument, ki izraža politično voljo Slovencev po uresničitvi pravice po samoodločbi in suverenosti.

Delegati so tudi sprejeli ustavni zakon o uresničevanju dopolnil, ki zadevajo ljud-

sko obrambo ter ureditev služenja vojaškega roka. Tako je skupščina sprejela amandma, ki bo odslej omogočal nabornikom pravico do ugovora vesti in torej služenja vojaškega roka v alternativni civilni službi. V tem smislu je predsedstvo Slovenije že razrešilo dolžnosti dosedanjega poveljnika slovenske teritorialne obrambe general-podpolkovnika Hočevarja.

Delegati pa niso dali potrebne dvotretjinske večine dopolnilom ustavnega zakona, ki so določali, da zvezni zakoni in drugi predpisi zveznih organov niso veljavni v republiki Sloveniji, če niso v skladu z njeno ustavo. Med temi propadlimi predlogi je bil tudi oni, ki je zahteval preprečevanje organizacije in registracije delniških družb, ki bi nastajale iz obstoječih podjetij z izdajanjem internih delnic. S temi bi se namreč okoristili predvsem vodilni uslužbenci podjetij, kot se to trenutno dogaja.

Slovenska vlada se je v zvezi s temi lastninskimi vprašanji obvezala, da bo v zelo kratkem času predstavila poseben zakonski osnutek o urejanju lastninskih problemov.

Katoliška knjigarna - Gorica

Z NOVO UPRAVO SLOVIMPEX

nudi odjemalcem vse, kar učenci in dijaki potrebujejo za šolo; ima bogato izbiro pisarniških potrebščin; ima na razpolago najnovejše slovenske knjige; je bogato založena z devocionalijami in vsemi nabožnimi predmeti.

Gorica, Travniki, 25 — Tel. 0481/84407

France Bevk *Peta zapoved* Legenda

V počastitev 100-letnice Bevkovega rojstva objavljamo v našem podlistku še eno legendo iz njegovega obširnega proznega opusa z naslovom *Peta zapoved*, ki jo je natisnila revija *Mladika* leta 1936. Napisana je v občutenem, ljudsko poudarjenem slogu in pomeni tudi današnjemu bralcu prijetno branje z globokim človeškim sporočilom. Pisatelj vsakomur razumljiv slog je hkrati dokaz, da je pri Bevku šlo za ustvarjalca, ki je izšel iz ljudstva in je imel ob pisanju pred seboj najraznovrstnejše bodoče bralce, od najboljših izobraženih do preprostih ljudi. Zato ni čudno, da se je že za svojega življenja tako priljubil Slovincem, posebej še primorskim rojakom.

1.

V prejšnjih časih je živel v gorskem zakotju mati s svojim sinom, ki so ga bili krstili za Ivana. Rodila ga je tri dni za tem, ko so ji bili obesili moža. Ta je bil nagel človek in velik pretepač, v jezi je bil ubil človeka. Sodniki so ga sodili po strogih postavah, zato je moral umreti.

Materi ni ostalo drugega na svetu kot siromašna koča nad glavo in sirota v na-

ročju. Ker ni imela niti pedi zemlje, se je morala preživljati z dnino. Živela je bedno in samotno, zakaj sosedje ji niso mogli odpustiti močevega dejanja, niso ji privoščili lepe besede ne milega pogleda.

Kadarkoli je mati vzela Ivančka v naročje in ga učkala, so ji tekle solze po licih. Ne le zaradi trpljenja, ki ga je prestajala, temveč bala se je tudi, da se je pritaknila otrokovi duši vsaj trohica očetovih strasti.

Bil je še čisto majhen, komaj je mogel izgovarjati besede, ko ga je že vzgajala v strahu božjem in ga učila moliti. Kadarkoli je gledala njegove sklenjene roke in čiste, nedolžne oči, ki so se mu upirale proti nebu, je bila potolažena. Njene ustnice so mu od jutra do večera brez prestanka šepetale božje zapovedi. Hotela je, da se vtisnejo v otrokovo dušo ko doline v obličje zemlje.

Materine besede niso padale v vodo. Boljšega otroka si ni bilo mogoče želeli. Če je kdo pogledal v njegove sinje, ko gorsko jezero globoke oči, sta mu legla mir in blaženost v srce. Ko je zrasel v dečka in začel pasti kozo na gmajni, so po-

stali nanj pozorni tudi sosedje. Stavili so ga svojim otrokom za zgled.

Mati je vsak večer molila za očetovo dušo. In vsakokrat so ji stopile solze v oči. Ko je bil Ivan še majhen, ni opazil teh solz, ko pa je dorasel, so mu grenkó kanile v srce.

»Mati, zakaj vedno jočete za očetom?« jo je nekoč vprašal.

In ona mu je povedala vse po pravicah, niti najmanjšega mu ni zamolčala. Saj enkrat tako in tako mora zvedeti; bolje, da zve iz njenih ust. Morda ga bo prav to kdaj odvrnilo od greha in nesreče.

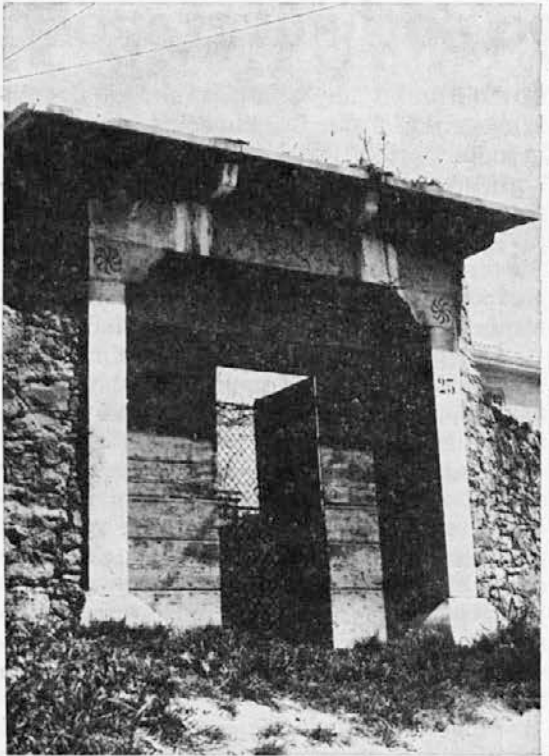
Sin je sklonil glavo in se zamislil. Mati je menila, da ga je morda ranila z resnico, pogledovala ga je molče in ga božala po licih. Sin se je bridko nasmehnil. »Kaj naj storim,« jo je vprašal, »da ne boste več žalovali?«

»Zapovedi se drži,« mu je rekla. »Tako boš pomagal meni in morda tudi očetu.« Obljubil je, da se bo držal zapovedi.

Toda bil je tudi nadalje veder in vesel kot prej. Le kadar se je zasmel, se je iz dna smeha odkrilo nekaj grenkega. Bil je spomin na očeta.

Težko, da je mati to opazila. Bila ga je vesela, kot more biti le redka mati vesela svojega sina. Ni prezrla, da ga tudi drugi gledajo s ponosom, kakor da je njihov.

Ljubljanska revija Aura...

■ nadaljevanje s 6. strani

krvi, ki smo jo mi zapackali z raznimi umetnimi snovmi, začimbami in drugimistrupi, da bi ustregli našim sodobnim okusom.

Veliko tistih, nadaljuje avtor knjige, ki pridejo na surovo prehrano, se v začetnem obdobju pritožuje nad močnimi občutki lakote. Sploh pa ne gre za pravo lakoto, ampak za tek po prejšnji hrani. Če se postimo tri ali štiri dni, lakota izgine. Lakota torej ni odvisna od vrste hrane, ki jo uživamo, trdi pisec, ampak jo zahtevajo bolne celice s svojimi mikrobi. Gre za neko vrsto abstinencijske krize celic po strupu, ki so jih doslej dobivale.

Za ljubitelje skrivnostnih zadev bo zanimiv tudi intervju z Gudrun Weerasinghe, mlado slikarko iz Essna, ki se je že zelo zgodaj začela zanimati za zunanječutno zaznavanje. V članku razlaga, da ima vsak človek in tudi žival svojega duhovnega vodnika, s katerim je mogoče priti v stik le, če so naši nameni čisti in pošteni. Slikarka je prepričana, da njen čopič vodi bitje iz onostranstva. Ko ji njen duhovni vodnik uka-

že, naj kaj ustvari, prime slikarka za čopič in delo ji gre kar samo od sebe od rok. Večinoma slika v transu in z zaprtimi očmi.

Aura objavlja tudi kroniko seminarja Evangelizacije 2000, ki je potekal v Ljubljani v začetku septembra ob izredno številni udeležbi. Bolni

DOM MANGART
ZABNICE — KANALSKA DOLINA
 tel. 0428/63173

Primerno izhodišče za izlete v tri dežele in pet dolin.

so prišli tja z upanjem, da bodo ozdraveli, kar se je nekaterim, tako piše avtorica članka Ljuba Garbajs, tudi uresničilo. Predaval je misijonar p. Emilijan Tardif iz Dominikanske republike. Ob vsakem njegovem nastopu naj bi nekaj ljudi res ozdravelo. Znanost za takšne vrste pojavov nima odgovora, po p. Tardifu pa je razlaga ena sama: »Odpri srce in Kristus ti bo pomagal«. Zdravniki sedaj preverjajo čudežne ozdravitve, do katerih naj bi prišlo v Ljubljani.

Moč p. Tardifa po mnenju avtorice sloni na tem, da skuša vzbuditi v človeku same pozitivne misli. Iskrena, poštena misel veliko pomeni in izžareva neverjetno energijo. V premislek daje avtorica sledeči primer: če človek ne je, ker nima hrane, bo gotovo umrl od lakote, če pa ne je, ker se je odločil za stradanje, da očisti telo in duha, je velika razlika. Lahko celo ozdravi ali premaga bolezen. To se zgodi zato, ker so bile njegove misli pozitivne.

Navedli smo le nekaj najzanimivejših člankov, ki so se pojavili v septembrski Auri. Seveda pa trditvam, ugotovitvam in teorijam, ki jih bo prebral na straneh te revije, verjame ali pa ne — to je seveda odvisno od posameznika.

O zakonu za obmejna področja

V pričakovanju novega rimskega srečanja o zakonu za obmejna področja je bila v Vidmu seja deželnih tajnikov, načelnikov deželnih svetovalskih skupin in parlamentarcev šeststrankarske deželne koalicije za uskladitev stališč.

Predstavnika Slovenske skupnosti, deželni tajnik Ivo Jevnikar in deželni svetovalc Bojan Brezigar, sta se med drugim ponovno zavzela za to, da bi v zakonskem besedilu za obmejna področja ohranili postavko v korist kulturnih potreb slovenske manjšine v Italiji in italijanske manjšine v Jugoslaviji. Gre za člen zakon-

skega predloga, ki je bil v poslanski zbornici že odobren, pozneje pa so se pojavili predlogi, da bi ga črtali in problem rešili s posebnim zakonom.

Predsednik deželnega odbora Biasutti je na tem deželnem vrhu zagovarjal stališče, naj zakon o obmejnih področjih vsebuje omenjena določila v korist obeh manjšin.

Deželno tajništvo Ssk je tudi naslovlilo brzojavko na podtajnika pri predsedstvu vlade Cristoforija z zahtevo, naj se iz zakona za obmejna področja ne črtajo finančna določila v korist manjšin.

Nihče ni imel tako modrih oči ne tako svetlih las. Poleg tega je bil najmočnejši v vasi. Od vsepovsod so ga klicali k delu. Ni bilo tako težkega bremena, da bi ga on ne dvignil. Ni bilo tako temne noči, da bi ga bilo strah. Klicali so ga tudi, kadar je bilo treba razvneti radost med mladino. Ni ga manjkalo pri molitvi ne pri petju. Le pri pijači in pri pretepu ga ni bilo.

»Boji se,« so govorili. To je slišal, grenko mu je kanilo v srce.

Tedaj se je zgodilo, da se je v ondotne gozdove priklatil medved, ki je hudo gospodaril med ovčami na planini. Glas o zveri je šel skozi vse vasi ter vzbujal strah in trepet. Prišli so gosposki lovci, prinesli muškete in pripeljali pse, a so se vračali domov prazni in lačni.

Pritekel je pastir in povedal, da je bil medved zopet pri čredi in da je to pot huje počenjal kot kdaj prej. Kmetje so se zbrali, ugibali sem in tja, nazadnje pa sklenili, da priženejo čredo domov. Nihče si ni upal nad medveda.

Tedaj se je oglasil Ivan.

»Kakšen pa je medved?« je vprašal. »Ali je večji od človeka?«

»Dosti večji ni,« so mu odgovorili, »a je močnejši.«

»Toda človek je umnejši. Nadenj pojdem.«

Ljudje so se čudili, skomizgovali z ra-

meni, a nihče ga ni mogel odvrniti od sklepa. Fanta se jim je zdelo škoda. Le mati mu ni branila, zaupala je vanj. Pokrižala ga je za pot in mu rekla: »Bog ti pomagaj!«

In je vzel sekuro in odšel.

Dva dni so postajali ljudje na vasi in se ozirali na pot, ki je vodila na planino. Ivana še ni bilo. Toda tudi nikogar drugega, ki bi prišel in naznanil, da je mrtev. »Premagal ga bo,« so že verjeli nekateri. »To se pravi, skušati Boga,« so drugi stresali z rameni.

Napočil je tretji dan, tedaj se je prikazalo nekaj temnega na stezi. Bil je nekdo, ki je nekaj težkega vlekel na hrbtu. Od daleč ni bilo mogoče razločiti, ali je človek, ki nosi žival, ali žival nosi človeka.

»Medved je!« je nekdo zakričal.

Že so hoteli pobegniti, ko je mati spoznala svojega sina. Ves poten in upehan je prinesel kalonci mrtvega medveda in jim ga vrgel pred noge.

»Tu ga imate,« si je obrisal pot s čela.

Bili so vsi začudeni. Četudi so vedeli, da je zver mrtva, se ji niso upali približati. Obstopili so jo v velikem krogu. Toda niso vedeli, ali naj se bolj čudijo kosmatincu ali fantu, ki ga je premagal.

Ivan je z bleščečimi se očmi stal poleg matere, ki se ga od ponosa ni mogla na-

gledati, in se smehljal. Bil je krvav po vratu, a bila je le medvedova kri. Tudi sekira, ki jo je nosil za pasom, je bila krvava.

»Pa kako si ga?« so hoteli vedeti.

Povedal je, kako ga je. Ko se je medved postavil na zadnje šape, da bi ga objel, ga je bilo najlaže. Zver ga je opraskala le na ramenu, kjer mu je bila raztrgana tudi obleka.

»Pogumen je,« so ljudje kimali z glavami.

»In močan.«

Novica se je raznesla po vsej okolici, tudi do najsamotnejših hiš. Ljudje so drli vkup, vsakdo je hotel videti medveda in drznega mladeniča. Prišli so tudi biriči, ki so bili takrat v deželi in nabirali vojake za cesarsko vojsko.

Ti so si bolj ogledovali fanta kot medveda. Ugajala jim je njegova moč in njegov pogum. Spogledali so se, nato so mu položili roko na rame.

»Pojdi z nami!« so mu rekli.

Fant je prebledel, zakaj vedel je, kaj to pomeni. Pogledal je ljudi. Nihče ga ni bil pripravljen braniti, celo umikali so se. Nato se je ozrl v mater, ki je stala ob strani in si je z rokami zakrila obraz. Oči so mu govorile: Če hočeš, jih vržem ob tla in pobegnem. Ali hočeš?

(Dalje)